

ITALIALAISTEN KIRJAKAUPPIAIDEN PALKINTO
PREMIO BANCARELLA

LIZZANELLO KIRJEENKANTAJA

Wooly

Francesca Giannone

SUOMENTANUT LEENA TAAVITSAINEN-PETÄJÄ

LIZZANELLO KIRJEENKANTAJA

Francesca Giannone

SUOMENTANUT LEENA TAAVITSAINEN-PETÄJÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Italian kulttuuriministeriön Centro per il libro e la lettura on tukenut teoksen suomentamista.

Ensimmäinen painos

Sitaatin F. M. Dostojevskin romaanista *Kirjoituksia kellarista* suomentanut Esa Adrian.

Sitaatin Emily Brontën romaanista *Humiseva harju* suomentanut Kaarina Ruohutla.

Sitaatit Ivan Turgenevin romaanista *Isät ja pojat* suomentanut Kauko Niemelä.

Sitaatin Alberto Moravian romaanista *Roomatar* suomentanut Tauno Nurmela.

Sitaatin William Shakespearen näytelmästä *Romeo ja Julia* suomentanut Paavo Cajander.

ITALIANKIELINEN ALKUTEOS

La portalettere

Copyright © 2023 Casa Editrice Nord s.u.r.l.

Gruppo editoriale Mauri Spagnol

Suomenkielinen laitos © Leena Taavitsainen-Petäjä ja WSOY 2026

ISBN 978-951-0-51634-8

Painettu EU:ssa

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@wsoy.fi

Siskolleni Elisabettalle.
Missä oletkaan, siellä olen myös minä.

Deborah: »Oletko odottanut jo kauankin?«

Noodles: »Koko elämäni.«

LAINAUS SERGIO LEONEN ELOKUVASTA

SUURI GANGSTERISOTA (1984)

Prologi

*elokuun 13. päivä 1961
Lizzanello (Lecce, Apulia)*

»Postinkantaja on kuollut!«

Uutinen levisi kuin kulovalkea pitkin kylän katuja ja kujia.

»Hätkö muka olisi potkaissut tyhjää?« töksäytti donna Carmela kurkistaessaan ulko-ovelta unisen näköisenä. Edellisen päivän ripsiväri oli paakkuuntunut silmänalusten juonteisiin.

»Rauha hänen sielulleen«, vastasi aamutakkiin pukeutunut naapurinrouva vastapäisestä talosta ja teki ristinmerkin.

»Hän ei kuulemma ollut kunnossa«, puuttui puheeseen toinen naapuri, joka oli ilmestynyt parvekkeelle. »Häntä ei ollut näkynyt aikoihin.«

»Keuhkoputket väitetään«, täsmensi isokokoinen nainen, joka luuti parhaillaan ulko-oven edustaa.

»Hän kärsi posteljoonien taudista«, selitti nainen parvekkeelta.
»Muistatteko te vielä Ferruccion? Häkin kuoli nuorena.«

Donna Carmela irvisti. »Menen silittämään juhlapukuni«, hän ilmoitti ja palasi sisälle.

Ei kovinkaan kaukana, siellä missä asuinalue päättyi ja oliivilehto levittäytyi silmänkantamattomiin, keittiönsä pöydän äärellä istui silmät kyynelissä Giovanna. Hänen kyyneleensä putoilivat

postikortille, joka oli päivätty 22. päivänä toukokuuta vuonna 1936. Hän taittoi kortin kahtia, sujautti sen rintojensa väliseen vakoon ja lähti ulos.

Annan viimeistä tahtoa noudattaen ruumiinvalvoajaiset oli pidetty granaattiomenapuu- ja basilikatarhassa perheen kotitalon takapihalla. Huhmare, jonka hän oli lähes kolmekymmentä vuotta aikaisemmin tuonut mukanaan Liguriasta, oli aseteltu ruumisarkun kylkeen. Arkun vieressä oli myös kaksi paria pikkuruisia vauvan sukkia, toinen pari vaaleanpunainen, toinen vaaleansininen. Lisäksi Anna oli vaatinut saada ottaa mukaansa tuonpuoleiseen Carlon vihkisormuksen, jota hän oli pitänyt sormessaan oman vihkisormuksensa päällä. Muuta hän ei ollut kaivannut heittääkseen hyvästit elämälle, niin hän oli sanonut vain joitakin tunteja ennen kuin oli vetänyt viimeisen henkäyksensä.

Roberto seisoi arkun vieressä keinahdellen kantapäillään ja polttaen ketjussa filterittömiä Nazionaleja. Hänen vaimonsa Maria istui yhdellä olkituoleista, jotka oli aseteltu arkkua reunustamaan, mutta vääntelehti lakkaamatta istuimellaan. Hän oli yhdeksännellä kuulla raskaana ja hikoili kuin viimeistä päivää ison vatsansa kanssa; jos vauva olisi tyttö, siitä tulisi Anna, niin oli sovittu.

Heti auringon noustua taloon oli alkanut virrata väkeä, niin miehiä kuin naisia, ilmaisemaan osanottonsa. *Olipa onni, että keitin monta termospullollista kahvia*, Maria tuumaili vaihtaessaan jälleen kerran asentoa. Samalla hetkellä sisään astui rypäs naisia etunässään Carmela, joka oli kääriytynyt tummansiniseen leninkiin, kietaissut hiuksensa nutturalle ja rajannut voimakkaasti silmänsä. Hän röyhisti rintaansa kuin primadonna ja asteli arkun ääreen ylpeänä ja tietoisena uteliaista katseista, jotka pureutuivat häneen kuin mäkärät. Suudelma vainajalle, kädenpuristus Marialle, halaus Robertolle: taiturillinen esitys.

Häneltä varasti huomion Giovanna, joka pyyhälsi paikalle vauhdikkaasti ja heittäytyi Annan ruumiin päälle puristaen ja suudellen tämän kasvoja niin pitkään, että vaivaannus valtasi muut paikallaolijat.

»Tuo nainen on aina ollut kummajainen», joku supisi.

Lopulta Giovanna oikaisi vartalonsa, kaivoi esiin postikortin rintavaostaan, taittoi sen auki ja ojensi sen Robertolle, joka oli juuri sytyttänyt uuden savukkeen.

»Mikä tämä on?» hän kysyi käännellessään korttia käsissään.

»Lue», Giovanna kehotti pyyhkiessään silmiään.

»*Paljon rakkaita terveisiä*», Roberto luki. Hän tuijotti Giovannaa ymmällään.

»Ei, en tarkoittanut sitä kohtaa, vaan tätä tässä, näetkö?» Giovanna sanoi ja laski sormensa kortin oikeanpuoleiseen yläkulmaan.

Roberto huomasi, että postimerkit oli irrotettu ja niiden alta oli paljastunut joukko olemattoman kokoisilla kirjaimilla kirjoitettuja sanoja.

»Se oli äitisi idea», Giovanna selitti ääni särkyen. »Vain hän saattoi keksiä jotakin vastaavaa.»

Roberto nosti kortin silmiensä eteen, tihrusti sanoja saadakseen niistä selvää ja katsoi sitten Giovannaa hämmentyneenä.

»Hän kannusti minua kirjoittamaan salaisia viestejä rakastetuleni ja piilotti sanat liimaamalla postimerkkejä päälle», Giovanna selitti. »Kirjoittelimme toisillemme vuosikausia.»

Roberton huulille pyrki hymyntapainen, ja hän oli jo ojentamaisillaan kortin takaisin Giovannalle, mutta tämä esteli. »Ei, vaan sinun kuuluu pitää kortti», hän vaati ja laski kämmenensä Roberton kädelle. »Muistona.»

»Hyvä on», Roberto myöntyi. Hän katsoi Giovannaa tämän rahjustaessa pois, taittoi kortin kahtia ja sujautti sen pikkutakkinsa sivutaskuun. Samalla hetkellä arkkua lähestyi vanha,

turpeakasvoinen nainen, jonka tuuheat harmaat hiukset oli sidottu poninhännälle sivulle. Hän laski arkun juureen maljakon täynnä valkoisia kukkia.

Kuka tietää, ilmaantuisiko Antonio-setä paikalle, Roberto pohti ja nakkasi tupakantumpin maahan. Hän mietti, oliko setä jo lukenut kirjeen. »Toimita se sedällesi heti, kun minusta on aika jättänyt», äiti oli pyytänyt ojentaessaan hänelle sinetöidyn, valkoisen kirjekuoren.

Anna ja Antonio eivät olleet puhuneet toisilleen sen yhdeksän vuoden takaisen yön jälkeen.

Miten hetytymätön voi olla rakkaus, joka väistyy syrjään vihan tieltä?

ENSIMMÄINEN OSA

kesäkuu 1934 – joulukuu 1938

1

kesäkuu 1934
Lizzanello (Lecce, Apulia)

Sininen linja-auto – ruostunut rötiskö – pysähtyi jarrut kirs-
kuen alkuiltapäivän polttavan kuumalle asfaltille. Helle oli
lähähdyttävä, ja kuumankostea tuuli huojutti aution torin kes-
kellä kasvavan suuren palmun lehtiä. Linja-auton ainoat kolme
matkustajaa jäivät pois. Ensimmäisenä ulos tuli Carlo sammunut
sikari hampaidensa välissä, pukeutuneena viimeisen päälle liiviä
myöten, jaloissaan ruskeat huolellisesti plankatut nahkakengät.
Kengät olivat selvinneet ilman naarmuakaan kahden päivän
mittaisesta matkasta, joka oli taittunut ensin junalla, sitten bus-
silla. Carlo siveli viiksiään ja veti silmät ummessa keuhkoihinsa
erityislaatuista, päihdyttävää tuoksua, joka oli ominainen hänen
kotikylälleen: se oli yhdistelmä tuorepastaa, oreganoa, kosteaa
multaa ja punaviiniä. Kuinka hän olikaan ikävöinyt tuoksua niinä
vuosina, jotka oli viettänyt pohjoisessa, ensin Piemontessa, sit-
ten Liguriassa. Viime aikoina alituinen koti-ikävä oli muuttunut
hellittämättömäksi, kipeäksi tunteeksi, kuin painoksi rinnassa.
Hän riisui päästään borsalinon ja leyhytti sitä kasvojensa edessä
kuin viuhkaa, mutta sen sijaan että hänen olonsa olisi raikastunut,
hän onnistui vain puskemaan kuumaa ilmaa paikasta toiseen.

Afrikasta puhaltava *scirocco* oli kesäaikaan armoton ja leppymätön, juuri sellainen kuin hän muisti.

Anna sai sen tuta heti, kun laski jalkansa maahan. Hän oli pukeutunut pitkään mustaan leninkiin, surupukuun jota oli käyttänyt yhtäjaksoisesti jo kolmen vuoden ajan, ja hänellä oli täysi työ pitää sylissään Robertoa, vuoden ikäistä poikalasta, jolla oli eloisasti tuikkivat silmät.

Carlo ojensi kätensä auttaakseen Annaa, mutta vaimo pudisti päätänsä. »Pärjään ilman apua», Anna tokaisi kykenemättä kätkemään ärtymystään. Hänen oli mahdotonta ymmärtää Carlon tyytyväisyyttä ja innostusta. Oli kuin mies olisi viimeinkin, pitkän rangaistuksen päätteeksi, saanut lempilelunsa takaisin. Anna itse olisi halunnut vain levähtää, sillä matka oli ollut näännyttävä. Hän katseli toriaukiota, toria reunustavien rakennusten omituista oljenkeltaista väriä, puotien haalistuneita kylttejä, järkälemäisen linnan harmaata tornia. Siinä olivat hänen elämänsä uudet lavasteet, ja kaikki poikkesi suuresti siitä, mikä oli hänelle tuttua ... Sillä hetkellä hän tajusi, kuinka kauaksi olivat jääneet hänen Liguriansa, hänen kukkulalla lepäävä kotikylänsä, hänen kastanjametsänsä, ja tunsu vihlaisun sydämessään.

»Antonion pitäisi jo olla täällä», Carlo mutisi vilkuillen ympärilleen. »Hän tietää kyllä, että linjuri saapuu kolmelta.» Carlo kohotti katseensa kaupungintalon suureen kellotauluun. »Kello on jo varttia yli kolme ... »

»En ihmettelisi, vaikka näillä seuduin kellot jätättäisivät», Anna letkautti pyyhkiessään Robertson hikistä otsaa pukunsa hihansuulla.

Carlo loi häneen huvittuneen katseen ja pudisti sitten päätänsä hörähdellen; hän rakasti vaimossaan kaikkea, jopa tämän purevaa ironiaa.

Antonio saapui paikalle pari minuuttia myöhemmin hiki helmeillen otsalla, jolle oli valahtanut briljantiinista kiiltävä hius-suortuva.

»No sieltä hän viimeinkin saapuu!« Carlo huudahti suu leveässä hymyssä ja riensi Antoniota vastaan. Hän kietoi käsivartensa veljen kaulalle, rutisti tätä lujaa ja heittäytyi sitten veljen syliin niin, että Antonio horjahti ja oli vähällä kaatua.

Anna katseli paikaltaan hievahtamatta noita kahta miestä, jotka nauroivat kuin pikkupojat, sillä hetki kuului oikeutetusti vain veljeksille. Ei ollut kulunut päivääkään, ettei Carlo olisi maininnut veljeään: »Antonio olisi sitä mieltä, että ... » »Tässä tilanteessa Antonio toimisi ... » »Olenko koskaan kertonut sinulle, kuinka minä ja Antonio kerran ... » Veljesten suhde ei ollut kärsinyt, vaikka he olivat viettäneet kaukana toisistaan vuosia, joiden kuluessa etelästä oli säännöllisin väliajoin saapunut ruoka- ja oliiviöljypaketteja postikorttien, kirjeiden ja sähkeiden ohella. Päinvastoin heidän suhteensa tuntui vain entisestään lujittuneen.

Carlo tarttui Antoniota kyynänpäästä ja kiskoi hänet Annan luo.

Yhdennäköisyys veljesten välillä oli hätkähdyttävä, Anna totesi, kun Antonio oli pysähtynyt vaaksan päähän hänestä: samat teräväpiirteiset kasvot, joilla näkyi vain jokunen ryppy enemmän kuin veljellä, ei viiksiä mutta samat sysimustat iirikset, pyöreä nenänkärki, ylähuulta aavistuksen täyteläisempi alahuuli ... Antonio oli kuin alkuperäisen maalauksen uskollinen kopio.

»Tässä on minun Annani«, Carlo sanoi iloisena. »Ja tämä suloinen pikku piltti on sinun veljenpoikasi. Pääset viimeinkin tekemään tuttavuutta hänen kanssaan.«

Antonio hymyili vähän hämillään ja ojensi kätensä, jota Anna puristi löysästi. Yhdennäköisyydestä huolimatta Antonion katseessa ei ollut mitään samaa kuin Carlolla, Anna pani merkille. Hänen miehellään oli juonikas viettelijän katse, kun taas Antonion silmät säteilivät läsnäoloa ja surumieltä, ja Annasta tuntui kuin ne olisivat sillä hetkellä porautuneet syvälle hänen sisäänsä. Hän tunsikin lehahtavansa punaiseksi ja käänsi katseensa pois. *Voi hitto, minähän punastuin*, hän ajatteli.

Myös Antonio käänsi katseensa Annasta pois. »Olen sinun setäsi», hän virkkoi Robertolle hymyillen ja silitti pojan pikku päätä. Vihkisormuksen kulta kimmelsi auringonpaisteessa. Katse maahan painuneena Anna ojensi lapsen Antoniolle.

»*Ma quantu sinti beddru*, oletpa sinä soma poikanen», Antonio sanoi ilme kirkastuneena nostaessaan poikaa kainaloista.

»Ilmetty äitinsä», Carlo huomautti ja sipaisi Annan poskea kämmenselällä.

Anna ei kavahtanut kosketusta, mutta oli ilmeistä, ettei hän juuri sillä hetkellä olisi kaivannut kohteliaisuuksia.

Sillä välin linja-auton kuljettaja oli hikoillut paitansa märäksi purkaessaan Annan ja Carlon matkatavarat, joiden joukossa oli myös suuri pahvilaatikko. Hän hyvästeli paita ihoon liimautuneena heidän pikku ryhmänsä kohottamalla lakkinsa lippaa ja lähti huohottaen talsimaan kohti torin ainoaa baaria, Bar Castelloa.

Carlo tarttui kahteen matkalaukkuun. »Pidä sinä huoli pahvilaatikosta», hän käski Antoniota ennen kuin lähti liikkeelle.

Anna nosti Robertson Antonion käsivarsilta ja varoitteli: »Ole varovainen. Laatikon sisällä ovat arvokkaimmat esineet, jotka omistan.» Hän joutui hienoisen hämmennyksen valtaan tajutuaan, että ne olivat ensimmäiset sanat, jotka hän oli miehelle lausunut.

»Lupaam olla varovainen», Antonio vastasi. Hän nosti pahvilaatikon varovaisesti maasta, kannatteli sitä molemmilla käsillään tukevasti pohjasta ja lähti veljensä perään. Anna asteli miehen rinnalla, ja hänen sileällä, liukkaalla mukulakiveyksellä kopisevat askeleensa ja Antonion aavistuksen läähättävä hengitys löysivät saman tahdin.

»Olemme melkein perillä», Antonio sanoi kannustavasti ja soi hänelle hymynpoikasen.

Carlolle ja Annalle varattu talo sijaitsi Via Paladinilla, kivenheiton päässä toriaukiolta. Talossa oli aikoinaan asunut veljesten

setä Luigi, kutsumanimeltään *lu patruunu*, patruuna, sillä hän oli omistanut hehtaarikaupalla maata. Hän oli tehnyt rahaa, vaan ei jälkeläisiä, ja oli siksi jättänyt koko omaisuutensa perinnöksi Antoniolle ja Carlolle: maat, talot sekä sievoisen summan rahaa. Perintö takasi veljeksille ainakin joksikin aikaa taloudellisesti huolettoman elämän.

Oli tuon kirotn sedän syytä, että hänen oli pitänyt jättää elämänsä Pignassa, luopua oppilaistaan ja muuttaa etelään, Anna manaili mielessään. Hän vihasi miehensä setää, vaikka tämä lepäsikin mullan alla.

Antonio laski pahvilaatikon sisäänkäynnin eteen ja alkoi kaivella avainta housuntaskustaan. Hän työnsi sen ison puuoven lukkoon ja avasi oven apposelleen: ulkoa sisälle kiilautuva valo paljasti viehättävän sisäpihan tähtiholveineen ja hunajankeltaisine kiviseinineen. Pihan keskelle oli ryhmitelty pieni pyöreä marmoripöytä ja kaksi takorautaista tuolia, ja yhdessä nurkassa seisoi terrakottaruukku, jossa kitui ties kuinka kauan sitten nuupahtanut kasvi.

Carlo jätti matkalaukut pihalle ja lähti katsastamaan asunnon, ravasi portaita edestakaisin ja syynäsi joka nurkan nostellen suojakankaita, jotka oli levitetty mööpeleitten päälle suuressa salongissa, jossa oli myös takka. Antonio nojasi ulko-oven karmia vasten, seurasi Carloa katseellaan ja tunsii liikituksen hyökyvän ylitseen. Kuinka hän olikaan kaivannut kujeilevaa Carlettoaan, pikkuveljeä, joka ei säästellyt karhunhalauksiaan. Niin kauan kuin hän oli jakanut päivänsä Carlon kanssa, hän ei ollut kaivannut muita: Carlo oli hänen veljensä, selvä se, mutta ennen kaikkea hänen paras ystävänsä, hänen mieluisin seikkailutoverinsa, ainoa ihminen, joka tunsii hänet perin pohjin. Kun veli oli lähtenyt, Antonioon oli iskenyt tunne, että hän oli jäänyt maailmaan ypöyksin. Yksikään toinen ihminen ei ollut pystynyt paikkaamaan veljen poissaoloa, karkottamaan orpoa oloa ja tuomaan

väriä hänen elämäänsä. Ei edes – hän ajatteli tuntien omantunnon pistoksen – hänen vaimonsa Agata tai tyttärensä Lorenza.

Anna katseli ympärilleen pidellen Robertoa tiukasti sylissään ja ajatteli, että talo oli liian suuri kolmelle hengelle, katot liioitellun korkeat hänen makuunsa. Hän oli vakuuttunut, ettei rakkaus tarvinnut kovinkaan monta huonetta eikä varsinkaan ovia, jotka oli lukittava avaimella. Avioliittonsa ensimmäisinä vuosina he olivat asuneet kolmiossa matalan katon alla ja olivat silti olleet onnellisia – voi veikkonen, että olivatkin. *Liian suuri tila loitontaa myös sydämet toisistaan; milloin muka prinsessat ovat eelleet onnellisina linnoissaan?* hän pohti.

»Anna, tulehan katsomaan», Carlo huikkasi, astui hänen luokseen ja alkoi kiskoa häntä kädestä. »Anto', sinä myös.»

Aviomies johdatti Annan läpi salongin, ruokailuhuoneen ja lopuksi keittiön, kunnes he tupsahtivat granaattiomenapuiden kansoittamaan pikku puutarhaan.

Anna hymyili. Hän ei ollut hymyillyt kertaakaan sen jälkeen, kun oli noussut etelään vievään junaan, mutta näky hänen edessään oli ensimmäinen toivoa herättävä merkki koko matkan aikana: granaattiomenapuun punaiset, maljamaiset kukat keltaisine keskustoineen, eloisan vihreät, suippokärkiset lehdet, korostuneet värien vastakohdat, puiden kiemuraiset rungot... Jokainen yksityiskohta oli ilo silmälle. Hän päätti, että istuttaisi pikku puutarhaan myös rutkasti basilikaa, jotta ilma olisi sakeanaan sen tuoksusta. *Niin paljon kuin tarvitaan, jotta minulle tulee kotoisa olo. Edes vähän.* »*Quel délice! Mon jardin secret!*» hän hihkaisi ja moiskautti pusun poikansa pullealle poskelle.

Antonio katsoi Annaa häkeltyneenä ja vilkaisi sitten kysyvästi Carloa.

»Niin, aina silloin tällöin Annani huulilta lipsahtaa jokunen fraasi ranskaksi. Tiedäthän –»

»Minun kotikonnuillani se on jokseenkin tavallista, minähän vartuin Ranskan rajalla», Anna keskeytti Carlon ja kääntyi. Hän

katsoi Antoniota oliivinlehdenvärisillä suurilla silmillään, joiden sävyä korostivat löysälle letille kiedotut mustat hiukset. Poskien ohut, kuulas iho – joka ei selvästikään ollut perua näiltä etelän seuduilta – lehahti helakanpunaiseksi. Antonio ei ollut varma, johtuiko punastuminen kuumuudesta vai oliko hän itse syypää siihen, että nainen oli punastunut jo toisen kerran.

Sitten Anna käänsi selkensä molemmille miehille ja alkoi tunnustella hellävaraisesti granaattiomenapuun runkoa.

Mahtaisikohan kunnankirjastosta löytyä ranskan kielioppia, Antonio mietti. Hän kävisi kysymässä sitä heti seuraavana päivänä.

»No? Millainen hän on?» Samana iltana Agata, Antonion vaimo, pommitti miestänsä kysymyksillä. »Onko hän pitkä? Oliko hän tyylikkäästi pukeutunut? Tykkäsikö hän talosta? Mitä hän oikein sanoi? Vaikuttiko hän tyytyväiseltä?»

Antonio nousi nojatuolista. »En osaa sanoa», hän sanoi huokaisten. »Luulen niin.» Agata osasi joskus painaa päälle todella rasittavasti.

»Onko hän kaunis?» vaimo jatkoi seuraten hänen kintereillään.

Oliko Anna kaunis? Antonio ei ollut nähnyt Annan kaltaista naista koko elämänsä aikana. Tuntui kuin hän olisi saanut kovan tällin, joka oli jättänyt hänet typerryksen valtaan. Ne lempeästi kaartuvien kulmakarvojen kehystämät vihreät silmät... hänen oli mahdotonta olla ajattelematta niitä kiihkeitä silmiä tulvillaan valoa, silmiä joiden hienoinen karsastus lisäsi niiden lumoa. Nenä taas oli suora ja ylväs kuin antiikin Kreikan patsaalla, ja ryhti oli vakaa ja varma tyttömäisen hoikista nilkoista huolimatta. »Hän oli ihan tavallisen näköinen», Antonio vastasi. »En tullut kiinnittäneeksi huomiota.»

»Turhaan odotin tälläkin kertaa», Agata nurisi pettyneenä. Hän oli jannonnut yksityiskohtaista raporttia, mutta oli joutunut tyytymään pariin hassuun, yksitavuiseen vastaukseen.

»Pöytään siitä», hän tiuskaisi. »Lorenza!» hän huikkasi sitten vilkaisten yläkertaan. »Tule syömään, ruoka on valmista.»

Samaan aikaan kun Agata ilmestyi keittiöstä käsissään iso, höyryävä kattila, portaista kuului tyttölapsen askeleita.

»Hei papà», Lorenza tervehti Antoniota ja muiskautti pusun tämän poskelle.

Antonio sipaisi tytön päätä, ja heti kun Lorenza oli istunut, hän tiedusteli, mitä tytär oli sinä päivänä koulussa oppinut. Hän toivoi hartaasti, että puheenaiheen vaihtuminen ja lapsen läsnäolo vaientaisivat vaimon kertaheitolla.

Agata kauhoi Lorenzan lautaselle kasvispataa ja tarjoili sen jälkeen miehelleen. Vaimon kädet, Antonio tuomitsi mielessään, olivat aina yhtä karheat ja laiminlyödyt halkeilleine rystysineen ja jatkuvan pureskelun repimine kynsineen. Heidän ensi tapaamisestaan oli kulunut kymmenen vuotta, ja yhä edelleen Antonio käänsi katseensa pois vaimon käsistä. »Minkäs teet, nämä ovat ahkeran naisen kädet», Agata oli pannut pisteen keskustelulle sen ainoan kerran, kun aviomies oli hienovaraisesti neuvonut häntä pitämään huolta käsistään.

Sen sijaan Annan kädet... Etteikö Antonio olisi huomannut niitä. Niin hyvin hoidetut, niin sileät ja pehmeät vain katsoakin.

»Italia on niemimaa, toisin sanoen sitä ympäröi meri kolmelta suunnalta», Lorenza lasketteli yksitoikkoisella nuotilla.

»Koska saamme tutustua häneen?» Agata keskeytti tyttärensä ja istuutui pöytään itse.

»Annetaan heidän ensiksi asettua aloilleen kaikessa rauhassa», Antonio vastasi ja puhalsi lusikkaan, jotta ruoka jäähtyisi nopeammin.

Agata ei ollut kuulevinaan miestänsä vaan huudahti: »Nyt kek-sin: tervetuliaislounas! Sellaista kaivataan. Ensi sunnuntaina.»

Seuraavana sunnuntaina Agata heräsi jo aamunkoitteessa. Hän sulki hiljaa perässään makuuhuoneen oven ollakseen herättämättä Antoniota ja suuntasi kylpyhuoneeseen. Hän sujautti yltään valkoisen alusmekon, joka kiristi hänen runsaita reisiään, ja pukeutui kevyeen, ruskeaan puuvillaleninkiin, siihen samaan mukavaan, lyhythihaiseen mekkoon, jonka hän oli edellisenä iltana ripustanut pyyhkeen viereen. Katsoessaan peilikuvaansa hän sukaisi pikaisesti pari kertaa kupariin vivahtavia hiuksiaan, satoi ne sitten poninhännälle niskan kuoppaan ja huuhtaisi kasvonsa.

Hän laskeutui portaat alas hissun kissun ja meni keittiöön. Hän täytti espressopannun alaosan vedellä ja suppilon kahvilla ja laittoi pannun tulelle; kahvin valmistuessa hän ryhtyi hienontamaan sipulia, porkkanaa ja lehtisellerin vartta. Hän lorautti säästelemättä oliiviöljyä korkealaitaisen paistinpannun pohjalle ja heitti vihannessilpun pannulle. Ei kulunut kauaakaan, kun kuullotettujen kasvien tuoksu leijui kaikkialle keittiöön sekoittuen kahvin tuoksuun. Seuraavaksi hän kaatoi kasvissilpun joukkoon kaksi pullollista tomaattisostetta, lisäsi suolan ja laittoi kannen pannun päälle. Sen jälkeen hän istahti hetkeksi nauttimaan aamukahvia ja kävi läpi mielessään kaiken sen, mikä oli vielä tekemättä: hänen pitäisi valmistaa pastataikina *orecchietteja* varten ja muotoilla ne käsin yksi kerrallaan – *Riittäisikö kilo? No, saa luvan riittää... –*, pyöritellä leipä-juustopyörykät, uppopaistaa ne ja valella kastikkeella. Hän kuvitteli lounaan mielessään, itsensä tarjoilemassa ruokalajin toisensa perään, Carlon ja Annan reaktiot: »Jestas sentään, miten herkullista», Carlo toteaisi kieputtaen kättään ilmassa. »Voi miten olenkaan kaivannut täkäläistä ruokaa, ja entäs sitten nämä pyörykät, ihan kuin söisi ihan oikeaa lihaa!» Ja samalla kun kaikki kaapisivat leivänpalalla viimeisetkin herkulliset kastiketipat

lautaselta, Antonio katsoisi häntä ylpeydestä loistaen, ajattelisi mikä onni hänellä olikaan käynyt, kun oli saanut vaimokseen noin loistavan kokin.

»Sinun täytyy opettaa minulle, miten näitä tehdään», puuttuisi silloin puheeseen Anna ja katsoisi häntä ihailevasti. Ja Agata vastaisi hymyssä suin, että neuvoisi Annaa mielellään. Heistä tulisi hyvät ystävät, hän oli siitä varma.

Hän hörppäsi kahvinsa loppuun, nousi ylös ja laski likaisen kupin tiskialtaaseen, haki sitten ruokakomerosta *puccian*, sämpylämäisen, pyöreän leipäsen ja alkoi murentaa sen sisusta.

Antonio saisi huolehtia jälkiruoasta, hän päätti. Heti kun mies heräisi, hän lähettäisi tämän ostamaan tarjottimellisen manteli-leivoksia Bar Castellosta.

Anna ja Carlo kolkuttivat ovelle minuutilleen puoli yhdeltä. »Sieltä he saapuvat», Agata sanoi silmissään iloinen välke. Hän avasi esiliinansa nauhat, viskasi sen tuolille ja riensi avaamaan ovea. Antonio, joka oli istunut nojatuolissa lukemassa *Corriere della Seraa*, taisteli lehden kahtia, nousi ylös ja työnsi kätensä housuntaskuihin.

Agata avasi oven. »Tervetuloa!» hän sanoi kimakalla äänellä ja posket punehtuneina. Carlo hymyili hänelle ja syöksähti syleilemään häntä. He olivat kymmenen vuoden aikana tavanneet toisensa vain kolmesti ja joka kerta lyhyesti, vain parin päivän ajan. Ensimmäisen kerran he olivat tavanneet kun Carlo oli palannut Apuliaan todistajaksi heidän vihkiäisiinsä, toisen kerran silloin, kun oli juhlittu Lorenzan syntymää, ja kolmannen kerran veljesten isän hautajaisissa.

Anna pysähtyi ovelle pidellen sylissään Robertoa, joka nukkui syvää unta hänen olkapäätään vasten. »Anna rakas», Agata sanoi muiskauttaen kostean suukon Annan kummallekin poskelle. »Vihdoin viimein, tuskin maltoin odottaa, että saan tutustua sinuun», hän jatkoi ääni väristen. »Olkaa hyvät ja käykää sisään»,

hän kehotti levittäen käsivartensa. »Istuutukaa ihan minne haluatte.» Hän pyyhki sormellaan hien, joka oli kihonnut nenän ja huulten väliin.

Antonio meni heitä vastaan. Hän rutisti lujasti veljeään ja tervehti Annaa leuan nyökäytyksellä. »Kuinka sinä voit?» hän kysyi Annalta hymyä tapaillen.

»Hyvin», nainen vastasi ja vilkuili ympärilleen vähän pöllämystyneenä. »Niin hyvin kuin sitä voi –»

»Entä missä luuraa veljentyttäreni?» Carlo keskeytti hänet. »Hänestä on varmaan kasvanut jo iso neiti.»

»Lorenza!» Agata kiekaisi portaiden suuntaan.

Anna irvisti ja peitti vaistonvaraisesti toisella kädellä Roberton korvan, mutta poika sen kuin jatkoi uniaan.

»Tule alakertaan! Vieraat ovat saapuneet!» Ja sitten, ääntään madaltaen, hän sanoi Annalle: »Joka kerta sama juttu, minun on huudettava sata kertaa, ennen kuin tyttäreni suvaitsee tulla alas. Ei vahingossakaan niin, että hän olisi ajoissa valmis!» Agata sanoi ja naurahti ivallisesti.

Carlo alkoi viipymättä kierrellä salongissa ja katsella ympärilleen kädet selän taakse ristittyinä.

»Anna kulta, älä siinä seiso, vaan istuudu tähän», Agata kehotti osoittaen vihreällä sametilla verhoiltua sohvaa huoneen keskellä.

Anna kiitti Agataa ja lähti kulkemaan kohti sohvaa.

»Hetkonen, viedään poika sittenkin ensin yläkerran makuuhuoneeseen. Täällä hän varmaan heräisi», Agata ehdotti.

»Totta, se on varmaan viisaampaa, kiitos», Anna suostui.

»Ei kestä. Tule, tule», Agata hoputti ja luotsasi Annaa käsivarsin tämän selän takana. »Samalla voimme patistaa tytärtäni panemaan toimeksi.» He alkoivat nousta ylös portaita.

»Olet jättänyt kaiken ennalleen», Carlo huomautti epämääräisen yllättyneellä äänensävyllä heti, kun oli jäänyt kahden veljensä kanssa.

»Puhutaanpa nyt vakavasti. Ei ole olemassa naispuolisia postinkantajia.»

»Ei toistaiseksi», Anna sanoi.

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus.

KESÄKUUSSA 1934 bussi pysähtyy paahteiselle aukiolle pienessä Lizzanellon kylässä. Ulos astuvat Carlo, kylän kasvatti, ja hänen vaimonsa Anna. Kylä ottaa Carlon avosylin vastaan, mutta paikalliset suhtautuvat epäilyksellä Annaan. Hän ei suostu mukautumaan rooliin, joka vaimoille on varattu – hän haluaa käydä töissä, käyttää housuja ja äänestää. Kun kylässä aukeaa postinkantajan virka, Anna tietää tilaisuutensa tulleen. Hitaasti, kirje kerrallaan, Lizzanellon uusi postinkantaja voittaa kyläläiset puolelleen. Vuosikymmenten aikana Anna kuljettaa rakastavaisten salaisia tervehdyksiä, kirjeitä sotarintamalta ja kortteja kaukomailta.

www.wsoy.fi

9 789510 516348

84.2

ISBN 978-951-0-51634-8

